

BARKODI

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT DHE E SHKENCËS
AGJENCIA KOMBËTARE E PROVIMEVE

PROVIMI I MATURËS SHTETËRORE 2013

I DETYRUAR

VARIANTI A

E premte, 31 Maj 2013

Ora 10.00

Lënda: Gjuhë shqipe dhe Letërsi

Gjimnazi, gjimnazi gjuhësor, seksionet dygjuhëshe, pedagogjike

Udhëzime për nxënësin

Testi në total ka **25 pyetje**: 13 pyetje me zgjedhje (alternativa) dhe 12 pyetje me zhvillim.

Testi është i ndarë në dy pjesë: joletrare dhe letrare.

Në të dy pjesët ka pyetje me **zgjedhje** dhe me **zhvillim**. Në pyetjet me zgjedhje rrethoni **vetëm** shkronjën përbri përgjigjes së saktë, ndërsa për pyetjet me zhvillim është dhënë hapësira e nevojshme për të shkruar përgjigjen.

Koha për zhvillimin e pyetjeve të testit është **2 orë e 30 minuta**.

Pikët për secilën kërkesë janë dhënë përbri saj.

Për përdorim nga komisioni i vlerësimit

Kërkesa	1	2	3	4	5	6	7a	7b	8	9	10
Pikët											
Kërkesa	11a	11b	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Pikët											
Kërkesa	21a	21b	21c	22	23	24a	24b	25a	25b	25c	25d
Pikët											

Totali i pikëve

KOMISIONI I VLERËSIMIT

1.....Anëtar

2.....Anëtar

PJESA II**Eskili****Prometeu****HERMESI**

Me fjalët e tua kryeneçe, të hazdisura,
anijen tënde mbyt në det mjerimesh.

PROMETEJU

Dëgjo këtu: s' e ndërroj mjerimin tim
me servilizmin tënd të ulët, kurrë!

HERMESI

Mos të pëlqen më tepër majë shkëmbit
të jesh mbërthyer, se sa lajmëtar i Zeusit?

PROMETEJU

Më duket vetja më fisnik në pranga
në shkëmb mbërthyer se sa të jem lake¹
besnik i Zeusit.

HERMESI

Po talle me mua si një fëmijë.

PROMETEJU

A s'je ti më naiv se një fëmijë?
Vërtetë besoke se do t'i përgjigjem?
Dëgjo këtu: nuk ka ndëshkim, nuk ka dredhi
që Zeusi të më detyrojë mua
t'i them ato që kanë për t'i ndodhur,
po s'më çliroi nga hekurat mizore.
Le të shkreprijë flakët e rrufeve,
t'ushtojë me gjëmimet e nëndheshme,
le të pështjellë Tok' e Qiell së bashku
me borën pendëbardhë, le t'i tundë
e shembë të gjitha, por ta dish se kurrë
nuk më përkul dot! Kurrë s'do t'i them
se kush do ta përmbys' atë nga fronti.

HERMESI

Shih mos pendohesh për këto që thua!

PROMETEJU

Çdo gjë e kam vendosur që më parë.

HERMESI

Të fola mjaft, por qenka krejt e kotë.
Nga lutjet s'preket zemër si e jotja.
Më kot rropatesh, ti nuk ke shpëtim!

Një trill i çmendur, qoftë dhe krenar,
dobi nuk sjell. Pra, bindju fjalës sime,
përndryshe nuk shpëton nga një stuhi
mjerimesh, që si një tallaz mizor
mbi ty do shembet dhe do të mbulojë,
ky shkëmb do bëhet cop' e thërrime,
kur Zeusi ta godasë me rrufe
dhe shkrepjima. Shkëmb' i zi në gji
të tij do ta varrosë trupin tënd.
Mjaft shekuj do kalojnë, pa të dalësh
prap' ti në dritë. Qeni fluturak
i Zeusit, zhgaba e pangopur kurrë
me gjak, një goxha copë do të shqyejë
me sqep nga trupi yt dhe dit' për ditë
do vijë si një mik krejt i pafuar
të të gërryejë e shqyejë ty mëlçinë!
Prandaj të them: mblihd mendjen! S'janë fjalë
këto prej mburraveci, jo, por dalin
nga goj' e vetë Zeusit të pavdekshëm.
Dhe Zeusi nuk gënjen. Çka thotë ai
vërtet do kryhet. Pra, mendohu mirë,
dhe më beso se je më i fituar
të jesh i urtë, sesa kokëfortë. (*Hermesi largohet*)

PROMETEJU

S'qenkan fjalë boshe, se me të vërtetë
toka me rrëmet po trandet dhe dridhet.
Oshijnë bubullimat me gjëmime,
gjarpërojnë rrufetë me vetëtima,
gjuhë flake zigzag bëjnë nëpër qiell,
flakërimat verbojnë çdo gjë përçark!
Era pluhurin e rrugës ngre në ajër,
shqota ulërin, vërshëllen me lemeri!
Tok' e qiell e çdo gjë u përzje në botë!
Ja ç'furtunë dërgoi Zeusi i tërbuar
për të më ndëshkuar, për të më përkulur!
Shih, o mëmë Tokë,
e nderuar nënë,
Shih eter i shenjtë
që me dritë botën
skaj më skaj pështjell,
shihni si po vuaj
krejt pa pasur faj!

¹ Lake – shërbëtor.

Rrethoni alternativën e saktë për pyetjet nga 14 deri në 20.

- 14.** Personazhi i Prometeut është marrë nga: **1 pikë**
- A) historia;
B) mitologjia;
C) baladat e vjetra;
D) fantazia e autorit.
- 15.** Gjatë gjithë këtij fragmenti, Prometeu shfaqet: **1 pikë**
- A) i qetë;
B) i lëkundur;
C) i vendosur;
D) i mërziur.
- 16.** Në cilën prej alternativave të mëposhtme është përdorur metafora? **1 pikë**
- A) Nuk shpëton nga një stuhi mjerimesh.
B) Më duket vetja më fisnik në pranga.
C) Po talle me mua si një fëmijë.
D) Shih mos pendohesh për këto që thua!
- 17.** Në vargun: *Më kot rropatesh, ti nuk ke shpëtim!* fjala *rropatesh* ka kuptimin: **1 pikë**
- A) bërtet;
B) mërziqesh;
C) përpiqesh;
D) shqetësohesh.
- 18.** Në cilin prej vargjeve të mëposhtme, Hermes i jep një këshillë Prometeut? **1 pikë**
- A) Të fola mjaft, por qenka krejt e kotë.
B) Nga lutjet s'preket zemër si e jotja.
C) Një trill i çmendur, qoftë dhe krenar, / dobi nuk sjell.
D) Më beso je më i fituar/ të jesh i urtë, sesa kokëfortë.
- 19.** Në cilën prej alternativave të mëposhtme është përdorur një trajtë dialektore? **1 pikë**
- A) Toka me rrëmet po trandet dhe dridhet.
B) Le të shkreprijnë flakët e rrufeve.
C) Ky shkëmb do bëhet cop' e thërriime.
D) Gjuhë flake zigzag bëjnë nëpër qiell.
- 20.** Emri i Prometeut ka domethënie: **1 pikë**
- A) e lajmëtarit të perëndive;
B) e krijuesit të zjarrit;
C) e parathënësit të fatit;
D) e mbrojtësit të arteve.

21.

a) Tregoni shkakun e konfliktit në këtë fragment të tragjedisë.

1 pikë

b) Cila është, sipas Prometeut, një karakteristikë e Hermesit? Identifikoni në fjalët që ai i thotë Hermesit, një çift antonimik që jep edhe thelbin e kontrastit midis tyre.

2 pikë

c) Zbuloni një tipar të Prometeut që e bën atë një hero tragjik.

1 pikë

22. Përcaktoni në vargjet e mëposhtme figurën stilistike që krijohet nga përdorimi i foljeve. Cili është funksioni artistik i këtij përdorimi?

2 pikë

*...Le të shkreprijnë flakët e rrufeve,
t'ushtojë me gjëmimet e nëndheshme,
le të pëshqijellë Tok' e Qiell së bashku
me borën pendëbardhë, le t'i tundë
e shembë të gjitha, ...*

23. Ç'kanë të përbashkët fjalët *pendëbardhë* dhe *kokëfortë* nga ana stilistike dhe fjalëformuese (mënyra e ndërtimit)?

2 pikë

Stilistike: _____

Fjalëformuese: _____

24.

a) Cila është atmosfera që sundon në fund të këtij fragmenti? Përshkruajeni atë duke theksuar edhe disa nga fjalët kyç që japin thelbin e saj.

3 pikë

b) Edhe pse Prometeu është i lidhur dhe i torturuar, mendoni se një pjesë e tij mbetet e lirë? Argumentoni mendimin tuaj.

2 pikë
